

KNIHOVNA STŘEDOVĚKÉ TRADICE

XVI

řídí

Lenka Karfíková a Hana Šedinová

TOMÁŠ Z CANTIMPRÉ

De monstris marinis

(De natura rerum VI)

Mořská monstra

(O přírodě VI)

Latinská edice, překlad, úvod a komentář

Hana Šedinová

PRAHA

2008

33. DE LUDOLACHRA

Ludolachra animal marinum est natura et forma, ut dicit Aristoteles, valde mirabile. Alas quatuor habet ita dispositas: duas habet in facie et duas in dorso, quibus mira velocitate nititur de loco ad locum, quocumque ipsum voluntas inpulerit.

34. DE MONACHIS MARIS

(1) Monachi maris monstra marina sunt ex re nomen habentia. In mari Britanico huiusmodi animalia habitant. Formam piscis habent in inferioribus, in superioribus vero speciem ex parte humanam. Caput habent in modum capitis monachi recenter rasi: coronam desuper rasam et candidam circumque nigrum circa caput super loca aurium in modum circuli, qui relinquitur ex crinibus in capite monachi vel clerici, in multa amplitudine distenti.

(2) Monstrum illud libenter allicit homines super ripas maris ambulantes luditque coram eis et saltibus appropinquat. Si autem viderit hominem in suis lusibus delectari, gaudet et tanto magis ludit in superficie aque. Si autem in ammiracione ductum appropinquare viderit hominem, trahit in profundum, sicque eius carnibus saciatur.

(3) Faciem non habet in toto similem homini, quia nasum similem pisci habet osque naso continuum.

35. DE MONOCHEROS

88rb Monocheros monstrum marinum dicitur, ut dicit Liber rerum, quod a re nomen habere potest. Monos enim unum, ceros cornu interpretatur. Unde monoceros belua unius cornus dicitur (sicut

25 similem homini Boese] similem MS

4 Aristoteles, Hist. animal. I,5, 489b23–26, Aristoteles Latinus, Hist. animal. 489b23–26 — 31 opus perditum

33. LUDOLACHRA

Ludolachra je podle Aristotela mořský živočich velmi zvláštního chování i vzhledu. Má čtyři ploutve – dvě na obličejích a dvě na zádech –, díky nimž se pohybuje úžasnou rychlostí z místa na místo, kamkoli se mu zachce.

34. MOŘŠTÍ MNIŠI

(1) Mořští mniši jsou mořská monstra nazvaná podle svého vzhledu. Zvířata tohoto druhu žijí v Britském moři. V dolní části vypadají jako ryba, v horní však mají do jisté míry lidskou podobu. Jejich hlava připomíná hlavu právě oholeného mnicha: shora jakoby vyholená a bílá tonzura a kolem hlavy nad místy, kde bývají uši, doširoka roztažený černý kruh, který vypadá jako kruh, jenž zbývá z vlasů na hlavě mnicha nebo klerika.

(2) Toto monstrum s oblibou pokouší lidi, kteří se procházejí po břehu moře: hraje si před nimi, skáče ve vodě a postupně se k nim přibližuje. Všimne-li si pak, že se někdo jeho hrou baví, zaraduje se a tím více na vodní hladině skotačí. A když uvidí, že toho člověka přilákal obdiv až do jeho blízkosti, stáhne ho do hlubiny a nakrmí se jeho masem.

(3) Jeho obličej se člověku zcela nepodobá, protože nos má jako ryba a ústa jsou přímo spojena s nosem.

35. MONOCHEROS

Monocheros se říká podle *Knihy o přírodě* mořskému monstru, které dostalo jméno pravděpodobně na základě svého vzhledu. *Monos* se totiž překládá jako „jeden“ a *ceros* jako „roh“, a proto se nazývá slovem monocheros zvíře s jedním rohem (ostatně i Písmo

45. DE SERRA ALTERIUS SPECIEI

Serra quoque aliud monstrum marinum est, ut dicunt Ysidorus
et Plinius. A re nomen habet, eo quod serratam cristam habet. Hec
bestia occulte subternatans navibus eas in fundo secat, ut intran-
te aqua homines dolosa astucia mergat et eorum cadaveribus sa-
cietur.

46. DE SYRENIS

(1) Syrene vocifera animalia sunt, ut dicit Physiologus, que a
capite usque ad umbilicum figuram mulieris habent procere ma-
gnitudinis, facie horrenda, crinibus capitis longissimis ac sca-
lentibus. Apparent autem cum fetibus, quos in brachiis portant.
Mammis enim fetus lactant, quas in pectore magnas habent. Naute
autem quando vident syrenes, multum timent et tunc proiciunt ei
lagenam vacuum, ut dum cum lagena ludit, interim navis per-
transeat. Hoc testati sunt illi, qui eas se vidisse professi sunt.

(2) Reliquam vero, ut Adelinus scribit, corporis partem sicut
aquila syrene habent unguesque in pedibus ad laniandum habiles.
89va In fine vero corporis squamosas piscium caudas | habent, quibus
ut remigiis in gurgitibus natant. Quoddam musicum ac dulcis-
simum melos habent in voce, qua navigantes delectati et attracti
resolvuntur in sompnum sompnoque sopiti syrenarum unguibus
dilacerantur. Hee belue in quibusdam profundi gurgitis insulis
et aliquando in fluctibus commorari dicuntur. Sed nonnulli na-
vigantium sapienti usi consilio obturant aures suas fortiter sicque
30 immunes transeunt, ne mortifero syrenarum cantu illiciantur ad
sompnum.

4 Isidorus Hispalensis, Etymol. XII,6,16 — 5 Plinius, Natur. hist. IX,3
— 14 Physiol. Lat. 12 (versio B, BIs), 15 (versio Y) — 22 apud Ald-
helmum Schireburgensem non inveni

45. JINÁ SERRA

Serra se říká také jinému mořskému monstru, jak uvádějí Isidor
a Plinius. Jmenuje se podle svého vzhledu, protože má hřeben při-
pomínající zuby pily. Tento živočich podplouvá nepozorovaně
lodě a řeže jim do dna. Jeho lstivá a úskočná povaha totiž touží po
tom, aby do lodi vnikla voda, lidé se utopili a on se pak mohl na-
sytit jejich mrtvými těly.

46. SIRÉNY

(1) Sirény jsou podle *Fyziologu* zvířata s lidským hlasem, která
mají od hlavy po pás podobu ztepilé ženy se strašlivým obličejem
a dlouhými rozčuchanými vlasy. Lze je spatřit s mlád'aty, jež drží
na ruce; mlád'ata totiž kojí velkými ňadry, která mají na hrudi.
Jakmile námořníci sirény zahlédnou, zmocní se jich velký strach.
Hodí tedy jedné siréně prázdnou láhev, a zatímco si s ní hraje, loď
propluje okolo. Dosvědčují to lidé, kteří prý tyto obludy viděli.

(2) Podle toho, co píše Aldhelmus, mají sirény zbývající část
těla podobnou orlu a na nohou drápy, které jim slouží k sápaní ko-
řisti. Konec těla je však opatřen šupinatým rybím ocasem, který
používají při plavání v mořské hlubině jako veslo. V hlase se jim
ozývá jakýsi melodický a přesladký nářev, který svádí a láká
plavce a ukolébává je k spánku; jakmile plavci usnou, sirény je
rozsápají svými drápy. Vypravuje se, že tyto obludy přebývají na
jakýchsi ostrovech ležících na širém moři a někdy se zdržují pří-
mo v mořském proudu. Ale někteří plavci dbají moudré rady, aby
si dali do uší silné ucpávky; díky tomu pak přeplouvají moře, aniž
by je smrtonosný zpěv sirén zvábil ke spánku.

34. MOŘSTÍ MNIŠI

Srv. Albert Veliký, *De animal.* XXIV,45 (*monachus maris*), Alexander Neckam, *De nat.* II,25 (*monachus*), Vincenc z Beauvais, *Spec. nat.* XVII, 120 (*monachus marinus*), Jacob van Maerlant, *Der Naturen Bloeme*, 9078 (*monachos maris*), Petrus Berchorius, *Reduct. propr.* IX,78 (*monachus marinus*), Konrad von Megenberg, *Das Buch der Natur*, IIIC,15 (*monachus marinus*), Klaret, *Gloss.* 434 (*monacha*).

(1–3) Srv. lat. *monachus*, „mnich“. Někteří badatelé se domnívají, že Tomášův popis tohoto živočicha odpovídá vzhledu tuleně, a to nejspíše tuleně středomořského (*Monachus monachus* Hermann) z podřádu ploutvonožců,²⁴² kterého středověký encyklopedista popisuje rovněž pod jmény *helchus*, *focha*, *koki* a *vitulus maris*.²⁴³ Jiní soudí, že se vzezřením tuleně se neshodují další tělesné rysy tohoto monstra, jež Tomáš uvádí, totiž rybí ústa a čenich, a pokládají proto „mořského mnicha“ za některý druh žraloka z řádu polorejnků, pro nějž měli antičtí a středověcí autoři také jméno *squatina*.²⁴⁴

„Mořský mnich“ snažící se hrou přilákat člověka kráčejičího po břehu moře, aby ho mohl stáhnout pod vodu, je v alegorickém výkladu Petra Berchoria jako ďábel, který si před člověkem nejprve hraje a předvádí mu nejrůznější pokušení, svody a falešná potěšení, a když pak vidí, že nešťastníka zaujal a vzbudil jeho pozornost, svede jej k hříchu a vtáhne do propasti utrpení. Záporný výklad podává rovněž Konrád z Megenbergu. „Mořský mnich“ je podle něho obrazem pokrytců, kteří k sobě lákají jiné lidi tím, že se tváří zbožně, pak je však spoutají hříchem a stáhnou do věčné záhuby.²⁴⁵

²⁴² Srv. Scanlan, str. 363, pozn. 45,1. K ploutvonožcům viz M. Anděra, *Svět zvířat*, II (*Savci*, 2), str. 81, tab. 32.

²⁴³ Viz kap. 22, 23, 29 a 56.

²⁴⁴ Srv. Kitchell–Resnick, str. 1693, pozn. 235. K polorejnkům srv. L. Hanel, *Svět zvířat*, IX (*Ryby*, 2), str. 123. Viz též výše pozn. 192.

²⁴⁵ Srv. Petr Berchorius, *Reduct. propr.* IX,78 (576b–577a), Konrád z Megenbergu, *Das Buch der Natur*, IIIC,15.

I v tomto případě se středověcí ilustrátoři přidrželi doslovně Tomášova textu a zobrazili toto monstrum jako rybu s hlavou člověka s mnišskou tonzурou (obr. 24).

35. MONOCHEROS

Srv. Albert Veliký, *De animal.* XXIV,44 (*monoceros*), Vincenc z Beauvais, *Spec. nat.* XVII,120 (*monoceros*), Jacob van Maerlant, *Der Naturen Bloeme*, 9068 (*monocheros*), Petrus Berchorius, *Reduct. propr.* IX,79 (*monoceros maris*), Klaret, *Gloss.* 433 (*monocra*).

Jméno *monocheros* (Boese: *monoceros*) pochází z řec. výrazu *μονόκερος* (*monokerós*) „jednorozec“, složeného z číslovky *μόνος* (*monos*), „jeden“, a subst. *κέρας* (*keras*), „roh“. Mořského jednorozce ztotožňují moderní autoři s narvalem, kterému ční z přední části hlavy jakýsi spirálově stočený roh dlouhý někdy až tři metry. Narval (*Monodon monoceros* Linné) dorůstající do délky několika metrů je druh kytovce z podřádu ozubených, který dnes obývá Severní ledový oceán a přilehlá moře. Roh, který vyrůstá samcům z přední části hlavy, je ve skutečnosti abnormálně vyvinutý levý špičák, který prorůstá horní čelistí. V rozporu s Tomášovým textem je narval považován za rychlého plavce.²⁴⁶

Podle Petra Berchoria je jediný roh tohoto monstra obrazem Kristovy jedinečné moci, kterou uplatňuje při rozsuzování lidí; tato moc je tak veliká, že dokáže zlomit a zahubit hříšnický, kteří se plaví po moři tohoto světa. Bůh však stvořil toto monstrum natolik pomalé, že mu mnohé lodi dokážou uniknout. I tuto pomalost spojuje autor s Kristem: je symbolem Kristovy rozvážlivosti, trpělivosti a dobrotivosti při konání spravedlnosti, jak vyplývá i ze slov apoštola Petra (2P 3,9): „Pán neotálí splnit svá zaslíbení, jak si to někteří vykládají, nýbrž má s námi trpělivost, protože si nepřeje, aby někdo zahynul, ale chce, aby všichni dospěli k pokání.“

²⁴⁶ Srv. M. Anděra – J. Červený, *Svět zvířat*, III (*Savci*, 3), str. 25, tab. 3; Kitchell–Resnick, str. 1693, pozn. 234.

45. JINÁ SERRA

Srv. Plinius Starší, *Natur. hist.* IX,3 (*serra*), Isidor ze Sevilly, *Etymol.* XII,6,16 (*serra*), Albert Veliký, *De animal.* XXIV,54 (*serra minor*), Vincenc z Beauvais, *Spec. nat.* XVII,127 (*serra*), Jacob van Maerlant, *Der Naturen Bloeme*, 9229 (*sarra*), Petrus Berchorius, *Reduct. propr.* IX,110 (*serra maris*), Klaret, *Gloss.* 439 (*serria*).

Latinský výraz *serra* má význam „pila“, jméno však bylo přeneseno rovněž na rybu, která pilu připomíná, totiž na pilouna. Podobně vzniklo i řecké jméno tohoto živočicha πρίστις (*prístis*), které má patrně souvislost s řec. πρίων (*príón*), „pila“; do klasické latiny přešlo v nezměněné podobě *pristis* a objevuje se například u Plinia Staršího, který rybu tohoto jména zařazuje mezi největší živočichy Indického oceánu.³⁰⁵

Na začátku knihy pojednávající o vodních zvířatech se Plinius zmiňuje o podivných mořských tvorech, kteří se podobají rostlinám nebo nejrůznějším věcem, a z tohoto důvodu byli podle nich pojmenováni – ryba *serra* připomíná pilu, ryba *gladius* meč, ryba *uva* hrozen a ryba *cucumis* okurku.³⁰⁶ Původcem nesprávné představy středověkých autorů o vzhledu této ryby je však až Isidor ze Sevilly, který ji popisuje jako živočicha s pilovitým hřbetem, kterým řeže do dna lodí ve snaze potopit je. Toto tvrzení převzal Tomáš z Cantimpré i autoři bestiářů a piloun má tuto podobu i na středověkých iluminacích (obr. XVII a XL). Jména πρίστις (*prístis*) a *serra* označovala ve starověku pravděpodobně pilouna obecného (*Pristis pristis* Linné) nebo pilouna mnohozubého (*Pristis pectinata* Latham) z řádu rejnoků. Tyto ryby ve skutečnosti nemají pilovitý hřbet, nýbrž jejich horní čelist je protažena v pilovitý rypec opatřený velkými špičatými zuby. Pilouni jsou skutečně mohutné ryby, neboť dorůstají do délky až čtyř a půl metru.³⁰⁷

³⁰⁵ Viz výše kap. 41, pozn. 273.

³⁰⁶ Srv. Plinius Starší, *Natur. hist.* IX,3. Viz též úvodní studii, str. 36.

³⁰⁷ Srv. Thompson, str. 219. Saint-Denis, str. 104, L. Hanel, *Svět zvířat*, IX (*Ryby*, 2), str. 124, tab. 45.

Petr Berchorius, *Reduct. propr.* IX,110,1 (586b–587a).
neboť podobná jako pilou podobná ryba i dleci živoucí podobnou kouší a svádí k tomu rybu pilovitou hřbetem, a k tomu podobnou rozetou „lodí“ jako dleci odhodlání, rozplavá ji vodu“ jeho zařazení v špatnosti a předčlenění této ryby je v bit v hlubině.³⁰⁸

46. SIRÉNY

Srv. *Physiol. Graec.* 13, red. I (σειρήνες), *Physiol. Lat.* 12, versio B, Bls (*sirenae*), 15, versio Y (*syrene*), Isidor ze Sevilly, *Etymol.* XI,3,30 (*Sirenae*), Bartholomaeus Anglicus, *De propr.* XIII,95 (*sirena*), Arnoldus Saxo, *De fin.* II,7 (*sirene*), Albert Veliký, *De animal.* XXIV,55 (*syrenae*), Vincenc z Beauvais, *Spec. nat.* XVII,129 (*syrenes*), Jacob van Maerlant, *Der Naturen Bloeme*, 9238 (*sirena*), Petrus Berchorius, *Reduct. propr.* IX,111 (*syrenes*), X,90 (*sirenes*), Konrad von Megenberg, *Das Buch der Natur*, III C,17 (*sirene*), Klaret, *Gloss.* 430 (*syren*), Boh. 84 (*siren*).

(1–2) Sirény byly v řecké mytologii bytosti mající podobu napůl dívky a napůl ptáka, které podle líčení Homéra sídlily na ostrově kdesi na západě a lákaly svým zpěvem námořníky do své blízkosti, aby je nakonec zahubily. Když proplouval na své lodi kolem jejich ostrova Odysseus, přikázal svým druhům ucpat si uši voskem, sám se však nechal připoutat ke stěžni, aby si jejich zpěv vyposlechl, a přitom jím nemohl být přiveden do záhuby.³⁰⁹

Ve středověku byly sirény pokládány za mořská monstra, přičemž v jejich podobě zaznamenali středověcí autoři nejrůznější obměny. V řecké verzi *Fyziologu* jsou sirény společně s onokentaurem příkladem bytostí, které v sobě spojují dva odlišné živočišné druhy, neboť sirény jsou napůl lidé a napůl ptáci a onokentaur je napůl osel a napůl kůň.³¹⁰ Podle latinských verzí *Fyziologu* a některých středověkých textů mají většinou sirény od hla-

³⁰⁸ Srv. Petr Berchorius, *Reduct. propr.* IX,110,1 (586b–587a).

³⁰⁹ Srv. Homér, *Od.* XII,39.184.

³¹⁰ Srv. *Physiol. Graec.* 13 (red. I).

vy po pás lidskou podobu (obvykle ženy či dívky) a od pasu dolů ptáka a pěj tak libými hlasy, že ukolébají ke spánku každého, kdo je kdy zaslechne; takového člověka se pak zmocní a rozsápají ho. Jsou proto symbolem pozemských lákadel, jež jsou na první pohled i poslech tak sladká a lahodná, že oklamou a ukolébají do dřímoty ty, kdo nejsou dostatečně obezřetní. Lidé přemožení hlasy sirén pak ztrácejí pravé světlo a upadají do nejtrpčí hlubiny. Avšak bdělí a moudří plavci, kteří se nechtějí do sladkého nápěvu těchto planých lákadel zaposlouchat, ucpou své uši voskem nebo-li svatými slovy, dobrými skutky a ctnostným počínáním.³¹¹

Na výklad *Fyziologu* navázala řada středověkých bestiářů. Richard z Furnivalu se zmiňuje o třech sirénách, z nichž dvě jsou napůl ženy a napůl ryby, třetí vypadá v dolní polovině těla jako pták; první siréna hraje na trubku (viz zobrazení ve středověkých rukopisech, obr. XVII a XL), druhá na harfu a třetí zpívá.³¹² Podle Filipa z Thaonu je siréna s rybím ocasem a nohama jestřába symbolem pozemského bohatství, zatímco moře představuje pozemský svět a loď s námořníky duše lidí přebývajících zde na světě; stejně jako siréna láká do záhuby námořníky plující na lodi, i bohatství dokáže omámit lidskou duši a svést ji ke hříchu. V pojetí Gervasias je siréna obrazem ďábla, který člověka svádí, aby jej posléze stáhl do hlubiny a pozřel jej.³¹³

V alegorickém výkladu Petra Berchoria jsou ženská monstra skylla a sirény ztotožňovány na prvním místě s ďáblem. Největší nebezpečí těchto bytostí, majících podobu napůl ženy a napůl strašlivé obludy, totiž spočívá v jejich libozvučném hlase, jímž nejprve přilákají námořníky do svých končin, poté je sladkým zpěvem uspí a ve spánku je rozsápají a nakrmí se jejich těly. Stej-

³¹¹ Srv. *Physiol. Lat.* 12 (*versio* B a BIs), 15 (*versio* Y); srv. též *Libellus de nat. animal.* 40.

³¹² Srv. Richard z Furnivalu, *Best. d'Amours*, str. 382, Hugo z Fouilloy, *De best.* II,32 (PL 177,78A–C). Podobně Brunetto Latini, *Tesoro*, IV,7, podle něhož jsou sirény napůl ženy a napůl ryby, mají však křídla a drápy; jedna zpívá, druhé dvě hrají na nástroje.

³¹³ Filip z Thaonu, *Best.* 1361–1414, Gervasius, *Best.* 305–328.

ně si počíná ďábel, který se snaží úlisnými lichotkami a pochlebováním přivábit člověka, plujícího na lodi církve po moři tohoto pozemského života. Poté, co jej svými sladkými slovy ukolébá ke spánku, neboli otupil jeho obezřetnost nejrůznějšími světskými rozkošemi, svrhne jej z lodi do hříšné mořské hlubiny a zde se hltaavě zmocní jeho duše. Petr Berchorius nabízí ještě další výklady, všechny však *ad malam partem* (heretici, lichváři, lupiči, pokrytci, neřestné ženy apod.). Konrád z Megenbergu k sirénám připodobňuje neřádné ženy, které se zpronevěřily ženské počestnosti a vábí muže ke špatnostem.³¹⁴

Na pole odvážných hypotéz by se pouštěl ten, kdo by se pokoušel spojit tyto původně mytologické bytosti s některým existujícím živočichem. V moderní klasifikaci byl sice vydělen mezi savci řád sirén (ochechulí),³¹⁵ které snad mohly středověkým plavcům připomínat mořské panny, protože mléčné žlázy, jež mají samice na hrudi, vypadají jako ženská nadra; sirény se navíc při kojení drží ve svislé poloze. Avšak celková podoba těchto savců – válcovité zavalité tělo, lysá rozpraskaná kůže, převislé pysky na tlamě – tuto teorii příliš nepodporuje.³¹⁶

47. SKYLLA

Srv. Isidor ze Sevilly, *Etymol.* XI,3,32 (*Scylla*), XIV,6,32 (*Scylla*), Aldhelmus, *Aenigm.* 11 (*Scylla marina*), Albert Veliký, *De animal.* XXIV,55 (*scilla*), Vincenc z Beauvais, *Spec. nat.* XVII,127 (*scylla*), Jacob van Maerlant, *Der Naturen Bloeme*, 9272 (*silla*), Petrus Berchorius, *Reduct. propr.* IX,112 (*scylla*), Konrad von Megenberg, *Das Buch der Natur*, IIIC,18 (*scylla*), Klaret, *Gloss.* 442 (*scilla*).

³¹⁴ Srv. Petr Berchorius, *Reduct. propr.* X,90 (717a–718a), IX,111 (587a–b), a IX,112 (587b–588a); srv. též *Dicta Chrysostomi*, 5. Konrád z Megenbergu, *Das Buch der Natur*, IIIC,17–18.

³¹⁵ Srv. staročeský ekvivalent „ochochule“ a „ochechule“, který uvádí Bartoloměj z Chlumce (Klaret), *Gloss.* 430 a *Boh.* 84.

³¹⁶ K řádu sirén srv. M. Anděra – J. Červený, *Svět zvířat*, III (*Savci*, 3), str. 30.

Obr. 21: Focha.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Víta L 11, fol. 121ra.

Obr. 23: Ipotamus.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Víta L 11, fol. 121va.

Obr. 22: Gladius.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Víta L 11, fol. 121rb.

Obr. 24: Monachi maris.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Víta L 11, fol. 122ra.

dit i aiositate pot' euadit ipo tye sallia
tudinis qm fortitudinis qm desiderio
fetuū aiatu adrob' insalitu **de gladio**

Gladius monstrū marinū ē. mōst'
ut dicit plini' i ysidor' are nome
hūs. et qd rostrū h't acutū ut gladius
quo naues p'follas ingit. **de ipothamo**

Ipothamus
similit' ut
dit plini'
velua sicut i
nilo fluie
h'itat. Inter

ra nascitur. i aquis i m'ra equalit' po
tens ē. Est aut' plinq' maior elephan
tibz. Rostrū h't resupinu' vngues bifi

Obr. VII: Gladius. Ipothamus.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 87rb.

uenit relinqt foris. In aute' reponit
eos imatrice' i sibi reddit ut foueat.
de gamenez

Game
nez
monstrū
est ut dicit
arz. qd in
aquis flumialibz manet. Mas isti' mō
stri maximā solitudinē h't. cca fetu'

Obr. VIII: Gamenez.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 87rb.

cauda h't latam. vñ fit ut qñ pugnat.
leuiter ver
tat se. **de**
luligine.

Luligo
mon
strum est

marinū. sic adelin' dit. adeo mirabile.
ut natura i hoc luisse credas' certa'. que
hoc creauit omibz fere marinis veluis

Obr. IX: Luligo.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 87vb.

dicunt. ut elephantes ad portu uenientes in
 moribus infestent. i. eoz. pmissades ab
 strahant.
De Polipo
Polipus
 piscis
 est ut dicit
 plinius. q
 pedibus manibusq; brachijs; utitur. Hic
 tanta uirtute h't i brachijs. qd nautica de

Obr. XV: Polipus.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 89ra.

uentus cauinis. ex alia pte fores apertit. in
 silis; uillosior cauda ptegnitudo e. **De testu**
dine maris yndia
Testudines
 h't indicium
 mare. deq; testis
 capacia hospicia
 sibi faciunt hoies.
 atq; int insulas
 rubri maris h'is nauigant cymbis. ut d'
 plinius. **Hec testudines miris capiunt mo**

Obr. XVI: Testudo.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 89vb.

trahit. fluct' uo lassam reuertat ad locu
 pristinu i pfundu maris. **De sira alci' sira**
Serra
 quo
 q; aliud
 monstru
 marinu e
 ut dicunt
 ystoc' i pli
 nius. a se nome h't. eo qd serratam cir
 tam h't. **Hec testia occulte soter natans**
nauib; eas i fundo secat. ut infente aq;
hoies dolosa astucia ingat. i eoz. cada
ueribus facietur. De Syrene.

Syrène uocifa aialia st. ut dicit phi
 siologus. que acapite us ad umbi
 licu figura mulieris h'at. pceie magni

Obr. XVII: Serra. Syrene.

Rukopis Národní knihovny v Praze XIV A 15, fol. 89rb.

pualuit taud, laborem nō sustinet
 deficit / deponens q̄ penas suas ad
 se retrahit. fluctu nō lassam rep
 tat ad locū p̄tinū in p̄fundū maris
Serra q̄
 moste ma
 rini est
 ut de sp̄do
 vj z plim
 are nome
 hē eo q̄ ser
 vata est
 hē. Et bestia occulte subtrahens
 nauib; eas in p̄fundo perat z ita
 aqua homines. Dolosa astucia m̄t
 z eoz caduūbz, saciat
Sirene
 uocife
 ra aialia
 sunt ut de
 physiologi
 que accip
 te usq; ad
 umbilicū figurā mulieris habet

Obr. XL: Serra. Sirene.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Vítu L 11, fol. 123va.

utiq; i distinctis articulis sicut ca
 tus animum zc sequit^r
Scilla
 moste
 maris est
 sic syrenes
 istud quid
 moste in
 eo m̄t d. delina plms. vaciter
 mane dixit qd̄ marē vltiam et

Obr. XLI: Scilla.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Vítu L 11, fol. 123vb.

etiā ip̄e belue infere deliant^r
Scimmoci
 q̄ circa
 nilum ut
 de sp̄do vj
 frequēti
 se belue q̄
 dem cocodr
 lis se similes s̄ forma incomp
 ti z angusta. hor carmb; i for

Obr. XLII: Scimmoci.

Rukopis knihovny Metropolitní kapituly u sv. Vítu L 11, fol. 123vb.